

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu kurulması hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 24 . 7 . 1963 - Sayı : 11462)

No.
278

Kabul tarihi
17 . 7 . 1963

Kuruluş amacı

MADDE 1. — Türkiye'de müspet bilimler alanında temel ve uygulamalı araştırmaları geliştirmek, teşvik etmek, düzenlemek ve koordine etmek amacıyla, tüzel kişiliği, idari ve mali özerkliği bulunmak ve Başbakan'a bağlı olmak üzere «Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu» kurulmuştur.

Kurum bu kanunda belirtilmeyen hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir. Kurumun merkezi Ankara'dadır.

Görev

MADDE 2. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun görevleri şunlardır :

- a) Müspet bilimlerde temel ve uygulamalı araştırmalar yapmak, yaptırmak, teşvik etmek ve bu alanda çalışmak maksadiyle enstitüler kurmak ;
- b) Müspet bilimlerde temel ve uygulamalı araştırmalar alanında takibedilecek milli politikanın tesbitinde Hükümete yardımcı olmak ;
- c) Müspet bilimler ve araştırma alanında yapılacak öğretime temel olacak prensip ve yolları tesbit etmek ve ilgili kurumlara tavsiyelerde bulunmak ;
- d) Kamu idare ve kurumları ile özel idare, belediye ve diğer gerçek ve tüzel kişilerin bilimsel ve teknik araştırma alanındaki istemleri hakkında fikir bildirmek ;
- e) Temel ve uygulamalı bilim alanlarında, bilim adamlarının, araştırmacılarının yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için imkânlar sağlamak ;
- Öğrenim, öğrenim sonrası ve meslek hayatında üstün kabiliyet ve başarılarıyla kendini gösteren gençleri izliyerek onların yetişme ve gelişmelerine yardım etmek ve bu maksatla yurt içinde ve dışında burslar sağlamak, yarışmalar tertibetmek ve yayınlar yapmak ;
- f) Kurumun görevleriyle ilgili konularda yapılacak milletlerarası anlaşmaların hazırlanması ve müzakeresi için lüzumlu bilgileri Hükümete vermek ;
- g) Araştırma alanında yerli ve yabancı kurumlar ve kişilerle bağlantı kurmak, iş birliği yapmak ve bunların çalışmalarını yakından izlemek ;
- h) Araştırma fikrini yaymak maksadiyle seminerler, konferanslar, kurslar tertibetmek ve ettirmek ;
- i) Kurumun çalışmalarıyla ilgili alanlarda yayınlar yapmak veya bu gibi yayınları desteklemek ve bir dokümantasyon merkezi kurmak ;
- j) Yukarıda belirtilen amacın gerçekleştirilmesi ve görevlerin yerine getirilebilmesi ile ilgili her türlü faaliyetlerde bulunmak ;

Kuruluş

MADDE 3. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu aşağıdaki organ ve kuruluşlardan meydana gelir :

- Bilim Kurulu,
- Danışma Kurulu,
- Genel Sekreterlik,

Araştırma grupları,
Enstitüler ve başka müesseseler.

MADDE 4. — Bilim Kurulu :

a) Kuruluş :

Bilim Kurulu onbir üye ve Genel Sekreterden meydana gelir. Üyelerden beşi matematik, fiziki ve biyolojik bilimler, dördü uygulamalı bilimler alanlarında; eser, araştırma ve buluşlarıyla tanınmış kimseler arasından seçilir. Geri kalan iki üyeden biri İktisadi Devlet Teşekküllerinde, diğeri özel endüstri bölümünde üstün mahiyette temel veya uygulamalı araştırmalarıyla kendilerini göstermiş kimseler arasından seçilir.

Kurul kendi üyeleri arasında iki yıl için bir başkan ve bir başkanvekili seçer. Başkan ve başkanvekilinin görev ve yetkileri yönetmelikle belirlenir.

b) Üyelik süresi :

Bilim Kurulu üyelik süresi dört yıldır. Açılacak üyeliklere Kurul tarafından gizli oyla ve üye tamsayısının çoğunluğu ile üye seçilir. Süresi biten ancak bir dönem daha seçilebilir. İstifa veya ölüm gibi sebeplerle boşalan üyelikler için de yukardaki esaslara göre yeni üye seçilir. Ancak bu suretle seçilen üye, yerine seçildiği üyenin süresini tamamlar. Bilim Kurulu üyesi seçimleri, Başbakan ve Cumhurbaşkanı tarafından imzalanan bir kararname ile bir ay içinde onaylanır.

c) Görevleri :

- I - Kurumun çalışma ilkelerini tesbit etmek ve çalışma programlarını hazırlamak,
- II - Araştırma grupları, enstitüler ve başka kurumlar kurmak,
- III - Araştırma gruplarının yürütme komiteleri üyelerini seçmek,
- IV - Memleketin tanınmış bilim adamları arasından ve Bilim Kurulu içinden veya dışından, genel sekreteri üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçerek inha etmek,
- V - Kurumun ve Kuruma bağlı organların çalışmalarını izlemek ve bunların çalışmalarını düzenliyecek yönetmelikleri yapmak, Kurumun bütçe teklifini kabul etmek.

MADDE 5. — Danışma Kurulu :

a) Kuruluş şekli :

Danışma Kurulu üyeleri aşağıdaki şekilde tesbit edilir :
Milli Savunma, Dışişleri, Milli Eğitim, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım, Ulaştırma, Çalışma, Sanayi ve İmar ve İskân Bakanlıklarından birer üye;
Devlet Plânlama Teşkilâtından iki üye,
Üniversitelerden üçer üye,
Maden Tetkik Arama Enstitüsünden bir üye,
Elektrik İşleri Etüt İdaresinden bir üye,
Ticaret ve Sanayi Odaları Birliğinden iki üye,
Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden iki üye,
Türkiye Tabip Odaları Birliğinden bir üye,
Türkiye Eczacılar Odaları Birliğinden bir üye,
Türkiye Veteriner Hekimler Odaları Birliğinden bir üye,
İstanbul Ziya Gün vakfı Araştırma Enstitüsünden bir üye,
Bilim Kurulu, ihtiyaca göre yeni üyelikler ihdas edebilir,
Bilim Kurulu üyeleri, Danışma Kuruluna katılır, fakat oy kullanamazlar,
Danışma Kurulu üyeliklerinin süresi iki yıldır,
Danışma Kurulu üyelerinin nitelikleri ve seçimleri yönetmelikle düzenlenir.

b) Görevleri.

I - Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun çalışma ilkeleri hakkında tavsiyelerde bulunmak,

II - Faaliyet raporu, bütçe ve çalışma programları hakkında mütalâa vermek,

c) Çalışma şekli :

Danışma Kurulu yılda en az iki defa toplanır. Toplantılara Bilim Kurulu Başkanı başkanlık eder.

MADDE 6. — Genel Sekreterlik :

a) Kuruluş :

Genel sekreterlik, genel sekreter ile gerekli personelden meydana gelir.

Genel sekreterlik personeli, genel sekreter tarafından atanır.

b) Genel sekreterliğin görevleri:

Genel sekreterlik, kurumun yürütme organıdır. Bilim Kurulunca ve yürütme komitelerince verilen kararların uygulanması için gerekli tedbirleri alır. Kurumun çalışmalarını sağlayacak her türlü yönetmelik tasarılarını hazırlar. Bütçe hazırlıklarını yapar. Programların ve bütçenin uygulanmasından Bilim Kuruluna bilgi verir. Bilim Kurulu ile Kurumun diğer kuruluşları arasında bağlantı kurar.

c) Genel sekreter :

Genel sekreter, Bilim Kurulunun inhası üzerine, Başbakan ve Cumhurbaşkanı tarafından imzalanan kararname ile atanır.

Genel sekreterin, kurumun görevlerini yürütecek nitelikte olması şarttır.

Genel sekreter, Bilim Kurulu üyeleri arasından seçilmiş ise boşalan üyelik 4 ncü maddenin (b) bendine göre doldurulur.

Genel sekreter, kurumun her türlü yönetim hizmetlerinin ve ihtiyaçlarının görülmesinden sorumludur.

Genel sekreterin görev ve yetkilerinin nasıl kullanılacağı yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 7. — Araştırma grupları :

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu aşağıdaki grupları içine alır :

a) Matematik, fizikî ve biyolojik bilimler,

b) Mühendislik,

c) Tıp,

d) Veterinerlik ve hayvancılık,

e) Tarım ve ormancılık,

f) Bilim adamı yetiştirme,

Bilim Kurulu, gerekirse yeni araştırma grupları kurabilir.

MADDE 8. — Araştırma grupları 5 kişilik yürütme komitesi, yürütme komitesi sekreterliği, gereken sayıda enstitüler ve diğer teşekküllerden meydana gelir.

Yürütme Komitesi üyeleri ve sekreteri, çalışacağı alanda yetkilî kimselerden Bilim Kurulunca seçilir. Bunların çalışma süre ve şartları Bilim Kurulunca tâyin ve tesbit olunur. Yürütme komiteleri, araştırma projelerini inceler veya inceletir. Kabul veya reddeder. Bilim Kurulu tarafından incelenmesi istenen konular hakkında fikir bildirir. Bütçe ve yönetmelik taslaklarını hazırlar; Enstitülerin kurulmasını, kaldırılması veya birleştirilmesini bağımsız araştırmacıların tâyinlerini Bilim Kuruluna teklîf eder.

Yürütme Komiteleri devamlı veya geçici olarak yerli veya yabancı danışmanlar tutabilirler.

Yürütme komiteleri; enstitüler ve diğer kurumlar hazırlanacak yönetmeliklere göre çalışırlar.

Mali hükümler

MADDE 9. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun gelir kaynakları şunlardır.

a) Her yıl Başbakanlık bütçesine konulacak ödenek,

b) Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler,

c) Kuruma yaptırılacak olan araştırma, danışma ve başka her türlü hizmetler karşılığında alınacak olan paralar (Bu ücretlerin bağlı olacağı esaslar bir yönetmelikle belirtilir),

d) Yayın gelirleri,

e) Kuruma ait taşınır veya taşınmaz malların gelirleri,

Bu gelirlerden hesap yılı sonuna kadar harcanamayan paralar kurumun ertesi yıl gelir hesabına aktarılır.

MADDE 10. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu 1050 - 2490 ve 3460 sayılı Kanunlarla bunların ek ve tadilleri ve aksine açıkça hüküm konmadıkça bu kanunların yerlerine geçecek kanunlara ve Sayıştayın vize ve denetimine bağlıdır.

Artırma, eksiltme ve ihale işleriyle hesap ve sarf işlerinin ne yolda yürütüleceği ve müsbit evrakın şekil ve çeşitleri bir yönetmelikle tesbit olunur.

MADDE 11. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun hesapları Başbakanlıkça iki yıl için atanacak üç murakıptan meydana gelen bir murakıplar kurulu tarafından denetlenir. Murakıplar, yüksek öğrenim görmüş ve Devlet muhasebesi ile sını ve ticari kurumlar muhasebesini bilen ve bu kanunun kendilerine yüklediği görevleri hakkiyle başarmaya yeterli kimseler arasından seçilirler. Murakıplara verilecek ücret her yıl Başbakanlıkça belirtilir. Murakıplar Kurumun gelir ve giderini ilgilendiren işlemleri inceler ve bunların ortaya konmuş esaslara uyup uymadığını denetler. Murakıplar her yıl sonunda bir rapor düzenleyip bir örneğini Başbakana ve bir örneğini de Bilim Kuruluna verirler.

MADDE 12. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun hesap yılı mali yıldır. Kurum her hesap yılından en az beş ay önce gelecek yıl içinde yapacağı işlerin programına ve masraflarına karşılık olmak üzere genel bütçeden verilmesi gereken tutarı Başbakana bildirir.

Bilim Kurulu her yıl bir faaliyet raporu hazırlar ve bunu Başbakana verir.

Murakıplar Kurulu raporu ile Bilim Kurulu raporu ve yıllık bilanço Başbakanlık tarafından dördü Yüksek Murakabe Heyetince, ikisi Sayıştayca ve biri Maliye Bakanlığınca seçilecek yedi kişilik bir kurula tevdi olunur. Bu kurulca hesapların ve bilançonun onaylanması, Bilim Kurulu ve Genel sekreterin ibrası demektir.

MADDE 13. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumuna yapılacak her türlü bağışlar, vasiyetler ve yardımlar vergi, resim ve harclardan muaftır. Gelir veya Kurumlar Vergisine bağlı mükellefler tarafından bu kuruma makbuz karşılığında yapılacak para bağışları yıllık bildiri ile bildirilecek gelirlerden ve Kurum kazancından indirilir.

MADDE 14. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun görevlerinin yerine getirilmesi için Kurumun :

Her türlü eşya ve taşıt araçları, Türkiye'ye sokulmasında her çeşit ithalât sınırlamalarının dışında bırakıldığı gibi, Giriş Gümrük Vergisi ile özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, resim, harc ve zamlardan, belediye payından, sundurma, antrepo ve ardiye ücretleriyle Rihtım Resminden ve Türkiye Cumhuriyeti Demiryolları ve Limanlar İşletme Umum Müdürlüğünce alınan rihtım ücretinden ve ithal esnasında alınan diğer bütün vergi, resim, harc ve ücretlerden;

Her türlü tesislerin yapımı ve işletilmesinde kullanılacak Elektrik ve Havagazı İstihsal Vergisinden ve belediye resminden;

İhaleleri, ilanları, mukaveleleri ve başka evrak ve belgeleri Devlete ve belediyelere ait her türlü resim ve harclardan;

Tesislerinde kullanılacak motor, kazan ve imbikler belediye resminden ve yine bu tesislerde kullanılacak akar yakıtlar Hazine payından muaftır.

MADDE 15. — 9 ncu maddenin b, c, d, fıkralarındaki gelirler, Gelir ve Kurumlar vergileri ile bu vergiler yerine kaim olacak diğer vergilerden, Kurumun her türlü tesis, bina ve arazisi, Bina ve Arazi vergilerinden muaftır.

Çeşitli hükümler

MADDE 16. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunda Bilim Kurulu üyeliği ile Yürütme Komitesi üyeliği bir kişide birleşemez.

MADDE 17. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun genel sekreteri; danışmanları, araştırmacıları, yöneticileri ve her türlü personeli özel hukuk hükümlerine bağlı olup, bu kişiler hakkında 3656, 3659 ve 6245 sayılı kanunlar ve bunların ek ve tadilleriyle, aksine açıkça hüküm konmadıkça bu kanunların yerlerine geçecek kanunların hükümleri uygulanmaz.

Kurum ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerinin düzenlenmesinde serbesttir.

MADDE 18. — Bilim Kurulu üyeleriyle yürütme komiteleri üyelerine verilecek huzur hakları ve ücretler Bilim Kurulunun teklifi ile Başbakan tarafından onaylanır. Bu üyelerden üniversiteler, genel ve katma bütçeli dairelerle özel idareler ve belediyeler ve 3659 sayılı Kanuna bağlı kurumlar mensuplarına verilecek huzur hakları ve ücretler 7244 sayılı Kanunun üçüncü maddesi hükmüne bağlı bulunmayacağı gibi bunların almakta oldukları her türlü tazminata da halel gelmez.

MADDE 19. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu anlaşmalı araştırmacı ve danışman kullanabilir. Daimî veya anlaşmalı araştırmacılar ve danışmanlar yabancılar arasından da seçilebilirler.

Anlaşmalı araştırmacılar ve danışmanlar üniversiteler genel ve katma bütçeli dairelerle özel idare ve belediyeler ve 3659 sayılı Kanuna bağlı kurumların mensupları arasından da seçilebilirler. Bu takdirde, bunların esas görevlerine ait bütün haklar saklı kalır ve her türlü tazminatlarına halel gelmez. Kullanılma yolları ve anlaşmalarına göre verilecek ücretler Kurumca tesbit edilir. Ücretlerin verilmesinde 7244 sayılı Kanunun üçüncü maddesi hükmü uygulanmaz.

MADDE 20. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumuna ait mallar Devlet malı hükmündedir. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler ve her ne yoldan olursa olsun kötüye kullananlar hakkında Devlet mallarına karşı işlenen bu çeşit suçlara ait ceza kovuşturması yapılır.

MADDE 21. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca ele alınan projelerin gerçekleştirilmesi sonucunda bir ihtira meydana geldiği takdirde bu ihtira Kuruma aittir. Ancak Kurumun bu ihtiradan dolayı usulüne uygun olarak istihsal edeceği patentini satmak veyahut kiralamak suretiyle elde edeceği satış bedeli veya kiranın en az % 30 u ihtira yapana verilir.

Geri kalan haklar yönetmelikler ve anlaşmalar ile belirtilir.

MADDE 22. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, araştırma ve inceleme konuları için gerekli gördüğü bilgileri her türlü kamu idare ve kurumlarından doğrudan doğruya istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenen her türlü kamu idare ve kurumları bu bilgileri mümkün olan en kısa zamanda vermekle yükümlüdürler. Bu yoldan sağlanan bilgilerden sır mahiyetinde olanların gizliliğine riayet edilir.

MADDE 23. — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu yapacağı araştırma ve incelemeler için hiçbir ilmühaber, ruhsatname veya imtiyaz almak zorunluğunda değildir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Dördüncü madde gereğince Bilim Kurulunun ilk kuruluşu aşağıdaki şekilde yapılır.

Başbakan bir defaya mahsus olmak üzere, dördüncü maddenin (a) fıkrasındaki özelliklere uygun olarak, üniversiteler tarafından, üniversite içinden veya dışından gösterilecek üçer aday

ile Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tesbit edilecek üç aday ve Millî Savunma, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım, Sanayi Bakanlıkları tarafından tesbit edilecek birer aday arasından beş üye seçer. Bu seçilen üyeler dördüncü maddenin (a) fıkrasında gösterilen özellikleri taşımak şartıyla ve gizli oyla geri kalan üyeleri seçerler.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bilim Kurulunun ilk kuruluşunu takibeden ikinci yıl sonunda bir defaya mahsus olmak üzere ad çekme yolu ile ayrılacak beş üyenin yerine Kurumun geri kalan üyeleri tarafından yeniden beş üye seçilir.

MADDE 24. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 25. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

22 Temmuz 1963

	Millet Meclisi,	Cumhuriyet Senatosu
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 18.7.1963	1/219	1/213
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 22.7.1963	4/249	

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi			Millet Meclisi Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
5	101	574	10	58	590	19	109	213
11	32	155	12	81	190		112	371
16	68	128:138,144,150, 173:176		85	571:572		115	549:550
				86	601:603,603:604, 604:639	20	117	11:16

Millet Meclisi 41 ve 41 e ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisi 68 ve 117 nci Birleşim Tutanak dergilerine, Cumhuriyet Senatosu 169 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu 86 nci Birleşim Tutanak Dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi Millî Eğitim, Maliye ve Bütçe komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon ile Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim, Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon.